

УДК [553.982+622.276+665.6/.7](477.8) "19/21"
DOI: 10.33402/ur.2021-14-89-99

Володимир КЛАПЧУК

доктор історичних наук, професор

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1788-794X>

Researcher ID: D-4699-2019 (<https://www.researcherid.com/rid/D-4699-2019>)

e-mail: volodymyr_klapchuk@ukr.net

Михайло КЛАПЧУК

кандидат географічних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8835-7674>

e-mail: Klapchuk.m@gmail.com

НАФТОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Розглянуто роль нафтової промисловості в економіці Галичини; регулювання нафтової галузі законом 1918–1921 рр.

Простежено, що до проголошення Західно-Української Народної Республіки видобування нафти зросло у 40 разів. За перше десятиліття XX ст. ріст становив 800 % і досяг 1761 тис. тонн. Від 1910 р. послабилася продуктивність свердловин у Бориславі. Тільки від 1916 р. знову намітилося зростання виробництва, що було спричинено необхідністю забезпечення паливно-мастильними матеріалами військових операцій.

З'ясовано, що після Першої світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському родовищі. Бориславське родовище захопила хвиля після-воєнного перерозподілу капіталу. У розробку нафтових родовищ інвестували Франція (53 %), Швейцарія, Австрія та інші країни Європи. Під час активних воєнних дій 1915–1917 рр. більшість галицьких копалень перейшла до рук російського царату.

Виявлено, що Галичина в часи Австро-Угорщини належала до провідних регіонів світу, маючи до 6 % світового видобування нафти. До 1918 р. частка Галичина знизилася до 1,6 %, 1920 р. – до 1,3 %. Причиною були активна фаза Першої світової війни та девальвація валюти. Незважаючи на те, що кількість свердловин зросла на 30 %, видобування нафти скоротилося утричі.

Звернуто увагу на те, що ЗУНР отримала нафтову промисловість у занепаді та дезорганізації. Від 1919 р., коли Галичина була окупована польськими військами, розпочався перерозподіл власності за рахунок німецьких і австрійських підприємців. Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці дорозвідали перспективні родовища нафти в Уричі, Орові, Кропивнику, Биткові, Пасічній, Кросценьку, Гаркловій тощо, галицьку нафту переробляли на 64 рафінеріях.

Визначено, що Галичина часів ЗУНР і польської окупації була найбільшим, після Румунії, видобувачем і переробником нафти в Європі. Понад третину продукції нафтопереробних заводів та нафти-сирцю експортували до Австрії, Німеччини та Чехословаччини.

Ключові слова: нафта, Галичина, Західно-Українська Народна Республіка.

Для економічного розвитку України забезпечення країни енергоносіями – нафтою, газом, вугіллям тощо – здавна було важливим питанням. Упродовж сотень років основним постачальником нафти була Галичина. Період переходу краю від Австро-Угорщини до міжвоєнної Польщі став важким для Галичини не тільки в політичному, а й в економічному плані. Метою нашої роботи є комплексне дослідження нафтової галузі Галичини в період ЗУНР. Для досягнення мети використано загальноісторичні підходи статистичної інтерпретації подій і явищ, математичні методи моделювання. Наукова новизна полягає в комплексному аналізі нафтової промисловості Галичини в період політичної та економічної кризи Центрально-Східної Європи.

Джерельну базу дослідження становлять наукові студії М. Гопфінгера¹, Г. Зими², В. Клапчука³, статистичні матеріали довідників «Pierwszy powszechny Spis Pzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku»⁴ та «Przemysł naftowy w Polsce»⁵.

Післявоєнний перерозподіл територій вплинув на формування нафтового капіталу в усьому світі загалом і в Центрально-Східній Європі зокрема. Це був терен, на якому фінансово потужні фірми проводили свої концернові транзакції.

Для врегулювання нафтової промисловості австро-угорський і польський уряди впродовж 1918–1921 рр. прийняли понад 20 законів і підзаконних актів⁶. Це змусило підприємців балансувати в межах чинного законодавства.

Після Першої світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському нафтогазовому родовищі. У 1918 р. там пробурили 40 свердловин з річним видобутком 18,1 тис. т. Тоді ж свердловина «Діброва-101» відкрила

¹ Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. Lwów: Nakładem Księgarni naukowej Polskie Tow. Pedagog, 1923. S. 131–177.

² Зима Г. Нове життя старого промислу. *Нове життя*. 1963. 12 вересня.

³ Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини: видобування та переробка. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 508 с.

⁴ Pierwszy powszechny Spis Pzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Tablice Państwowe. Warszawa: Nakł. Głównego Urzędu Statystycznego, 1927. 574 s.

⁵ Przemysł naftowy w Polsce: zarys historii wraz z opisem techniki pracy w przemyśle naftowym uzupełniony przewodnikiem po pawilone naftowym P.W.K. Lwów: Nakładem Komitetu Budowy Pawilonu Naftowego P.W.K. przy Krajowym Towarzystwie Naftowym, 1929. S. 5–64.

⁶ Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини... С. 122–123.

новий поклад «Діл» глибиною 1 500 м. Початкова продукція цієї свердловини була рекордною на той час – 30 тонн/добу⁷.

Одну з найпотужніших нафтових фірм у Бориславі – «Галицьке Карпатське Акціонерне Товариство» (раніше – «Мак-Гарвей і спілка») – разом з товариством «Східниця» купив французький нафтовий концерн «Діброва», який увійшов до складу «Міжнародного Нафтового Союзу», що Останній об'єднував групи «Diskonto», «Deutsche Erdöl-Aktiengesellschaft» та ін. Окремі гірничодобувні компанії («Прем'єр», «Нафтова спілка з обмеженою відповідальністю», «Тріумф», «Грація», «Erdölwerke», «Карпатська», «Альфа», «Альянс») разом з групою «Petrolei» і рафінеріями «Dros», «Перша Галицька нафтова компанія» в Печеніжині, «Trzebinia» в Тшебінії, що раніше належали до англо-німецької групи, перейшли також в руки французького капіталу – компанії «Societe Francaise de Petroles Premier»⁸.

Злиття невеликих підприємств або їхнє входження до складу великих компаній, підключення до різних товариств колективних компаній мало свої переваги й недоліки. З одного боку, дрібніших промисловців виводили з правління цих компаній, з іншого – раціональне і повніше підключення до окремих галузей давало змогу створювати колективні підприємства, зокрема рафінерії чи компресорні станції. Утворення великих компаній сприяло накопиченню капіталу для інвестицій і покриттю можливих втрат однієї галузі іншою. На додаток великі компанії могли технічно вдосконалювати виробництво.

Для того, щоб зрозуміти стан справ у нафтовій промисловості Галичини, потрібно охарактеризувати розвиток цієї галузі у світі (рис. 1). У 1918 р. загалом видобували понад 50 млн тонн нафти, основним постачальником якої були Сполучені Штати Америки (68 % світового видобування), Мексика (12 %) та Росія (7,7 %). Галичина займала шосте місце, даючи 1,6 % (823 тис. тонн) світового видобутку нафти.

У 1919–1920 рр. об'єми видобування нафти у світі зросли майже на чверть (24,2 %) і досягли 6 6093 тис. т. Галичина втратила обсяги видобування нафти впродовж 1900–1920 рр., оскільки значно зменшилася складова Бориславського родовища. Зауважимо, що Бориславсько-Тустановицьке родовище свого розквіту досягло у 1908–1909 р., давши близько 2 %, а в 1920 р. – 1 % світового виробництва нафти (Галичина – близько 5 %). На спад виробництва вплинули події Першої світової війни та девальвація золотого. Однак рівень буріння до 1920 р. перевищив довоєнний⁹: у 1909 р. працювало 216 свердловин; у 1910 р. – 272; 1911 р. – 269; 1912 р. – 316; 1913 р. – 386; 1914 р. – 201; 1915 р. – 135; 1916 р. – 242; 1917 р. – 331; 1918 р. – немає відомостей; 1919 р. – 185; 1920 р. – 221; 1921 р. – 320, що загалом протягом 1909–1921 рр. (за винятком 1918 р.) становило 3 094 свердловини. У період з 1913 до 1920 рр. в експлуатації щорічно перебувало понад 400 свердловин (максимально – 447 у 1917 р.).

⁷ Зима Г. Нове життя старого промислу. *Нове життя*. 1963. 12 вересня.

⁸ Hopfinger M. *Przemysł naftowy w zarysie*. S. 131–132; Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини... С. 113.

⁹ Hopfinger M. *Przemysł naftowy w zarysie*. S. 140–141.

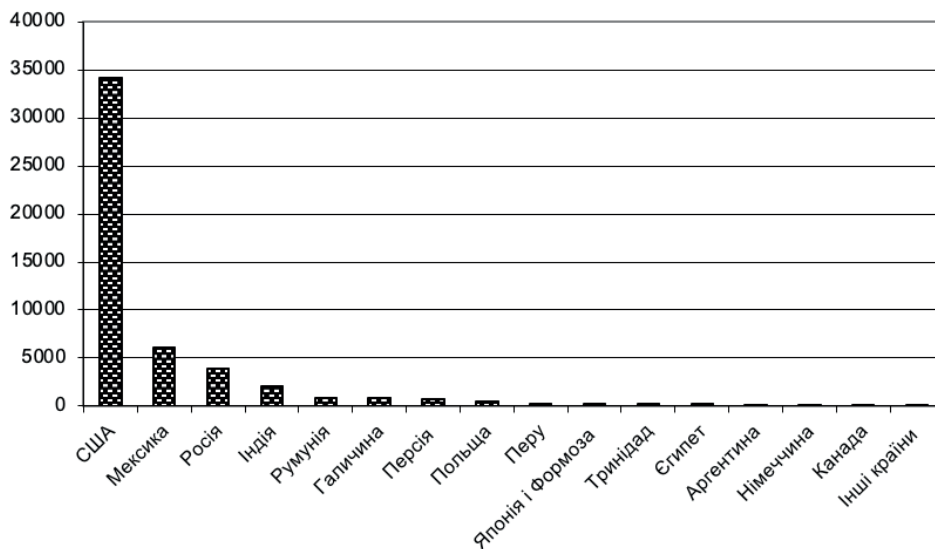
Видобування нафти у світі, тонн (1918 р.)

Рис. 1. Розвиток нафтової промисловості у світі (1918 р.)¹⁰

Загалом в Галичині у 1905–1920 рр. було видобуто 17 690 тис. тонн нафти, зокрема: 1906 р. – 760 т; 1907 р. – 1 180 т; 1908 р. – 1 750 т; 1909 р. – 2 080 т; 1910 р. – 1 760 т; 1911 р. – 1 460 т; 1912 р. – 1 190 т; 1913 р. – 1 060 т; 1914 р. – 870 т; 1915 р. – 730 т; 1916 р. – 890 т; 1917 р. – 850 т; 1918 р. – 820 т; 1919 р. – 830 т; 1920 р. – 760 т; 1921 р. – 700 т¹¹.

На кінець 1921 р. видобування нафти дорівнювало 1906 та 1913 рокам, але великі перспективи вбачали у впливанні іноземних капіталів в нафтову галузь економіки Галичини, насамперед французьких інвестицій, що уможливлювали впровадження новітніх технологій і засобів виробництва. Для встановлення динаміки видобування нафти у Галичині наведемо дані за період від 1884 до 1918 рр. (рис. 2).

Отже, з 1885 до 1900 рр. видобування нафти зросло з 8 до 326 тис. т, або в 40 разів. За перше десятиліття XX ст. ріст становив 800 % (в абсолютних показниках – 326 та 1 761 тис. т). Максимум досягнуто в 1909 р., коли Галичина видобула близько 4 % світового виробництва нафти. Від 1910 р. послаблюється продуктивність свердловин у Бориславі й Тустановичах, в той час, коли промисловість підготувала будівництво великих резервуарів для складування нафти-сирцю і почала використовувати нафту для опалення.

¹⁰ Складено за: Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. S. 135.

¹¹ Ibid. S. 144.

Обсяги видобування нафти в Галичині, тонн

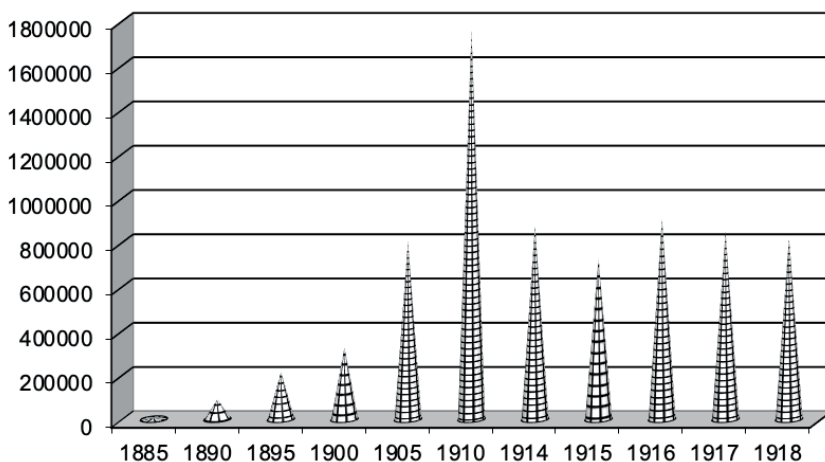

Рис. 2. Видобування нафти в Галичині

Тільки з 1916 р. знову намітилося збільшення виробництва, викликане зростанням буріння, яке підтримував австрійський уряд, коли стало очевидно, що Німеччині та Австро-Угорщині для вирішення долі війни треба багато паливних матеріалів для воєнної техніки. Тож більшість нафтопродуктів вивозили з Галичини як поза межі краю, так і за кордон (рис. 3–5¹²).

Експорт нафти з Галичини, тонн

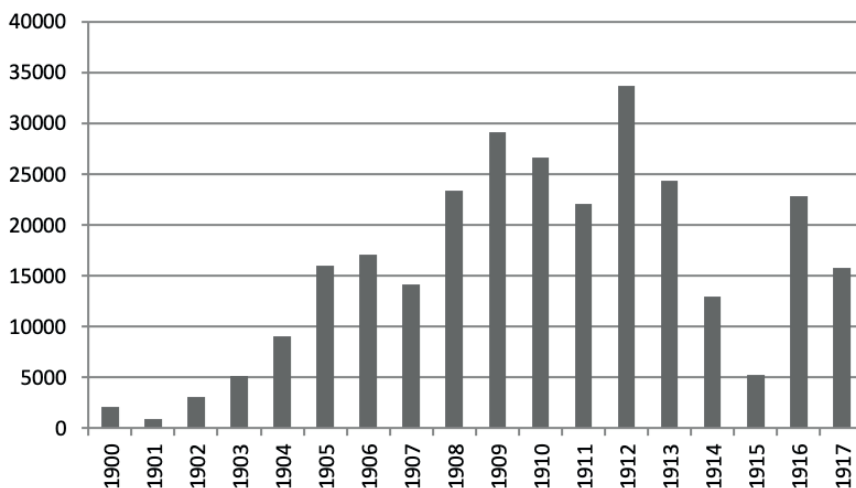

Рис. 3. Експорт нафти з Галичини, 1900–1917 рр.

¹² Складено за: Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. S. 131–177.

Експорт нафтопродуктів з Галичини, тонн

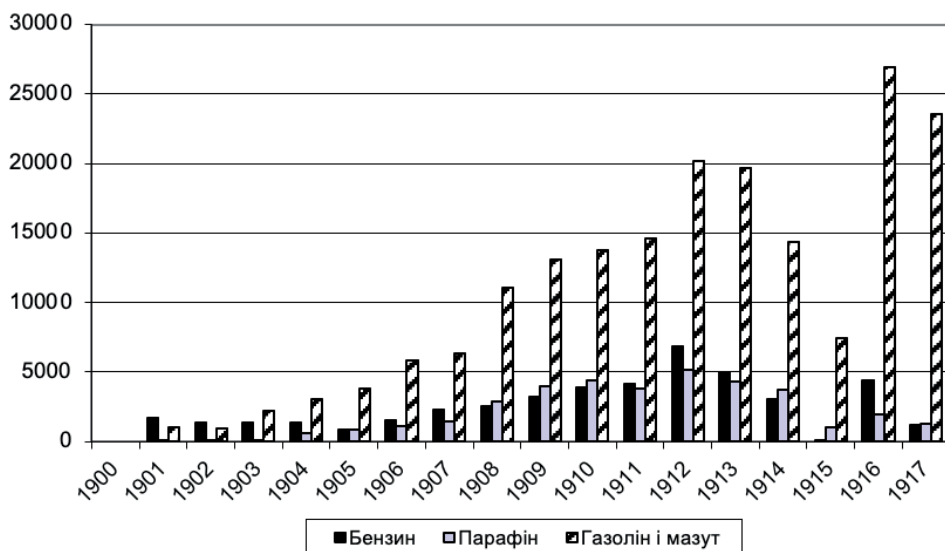

Рис. 4. Експорт нафтопродуктів з Галичини, 1900–1917 рр.

Експорт нафти і нафтопродуктів з Галичини, тонн

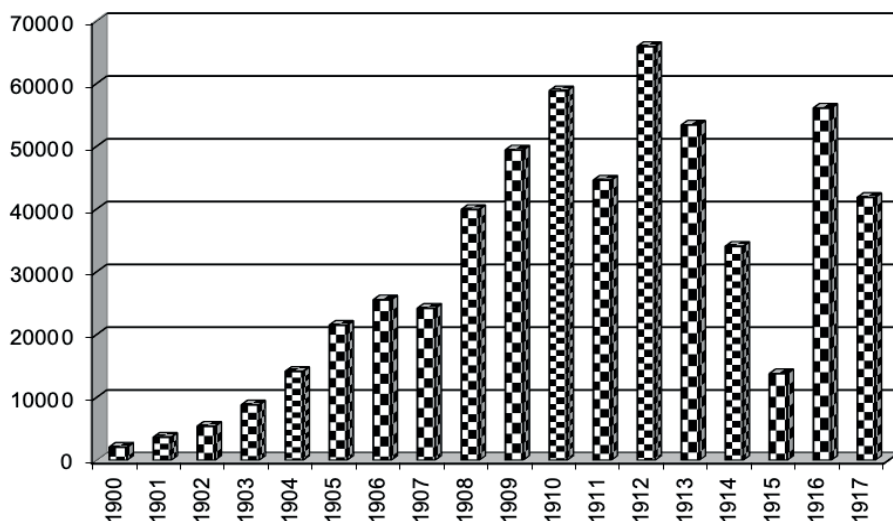

Рис. 5. Експорт нафти і нафтопродуктів з Галичини, 1900–1917 рр.

Так, з Галичини впродовж 1900–1918 рр. було вивезено близько 280 тис. т нафтопродуктів і 283 тис. т нафти-сирцю. До 1912 р. спостерігався ріст експорту, однак воєнні події спричинили зменшення обсягів видобування нафти і її переробки. Небачено низький рівень експорту в 1915 р. був зумовлений тим, що більшість

галицьких копалень перейшла до рук російського царату, який тимчасово окупував частину Галичини. А от ріст у 1916–1917 рр. був викликаний потребами Німеччини й Австро-Угорщини майже у всій галицькій продукції для ведення подальших воєнних дій з Антантою.

Західно-Українська Народна Республіка після Першої світової війни отримала нафтову промисловість в занепаді та стані дезорганізації. По-перше, під час функціонування з листопада 1918 р. до кінця травня 1919 р. Західно-Української Народної Республіки низка найбільших шахт у Бориславі й Тустановичах зупинилася, інженерів і бурильників рекрутували в українську та польську армії, тож залишили свої позиції і постійну роботу в нафтовій галузі робітники і службовці. Коли польська армія в кінці травня 1919 р. вступила в Борислав, почався перерозподіл власності на нафтові копальні, зазвичай на ті, що належали німецьким та австрійським підприємцям, які фактично програли війну. Тоді їхнє місце і почав займати вмілий французький бізнес¹³.

Реорганізація компаній тривала протягом 1919–1920 рр., тож про нормальний процес буріння і функціонування всієї нафтової промисловості не могло бути й мови; окрім того, війна проти більшовицької Росії у 1920 р., коли радянські війська кілька тижнів погрожували захопленням Борислава, перебуваючи від нього на незначній відстані, не сприяла розвитку цієї галузі.

Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці вишукували терени, перспективні для видобування нафти у Передкарпатті. Це стосувалося насамперед продуктивних околиць Борислава, де у 1920-х роках розпочалося цілеспрямоване використання родовищ, яке, однак, стримувала відсутність адекватних доріг і особливо залізниці в окремих населених пунктах (Урич, Оров, Перепростин та Кропивник).

Перспективними були й деякі інші регіони Східної Галичини, передусім Битків, Пасічна, Пнів, Молодків, Дзвиняч. Там мали свої копальні компанії «Домброва», «Фанто», «Тепеге», «Битків», «Брюгге» та ін. На другому місці були околиці Ріпного, де розробку вели гірничі підприємства компанії «Прем'єр», інженера Дункі та деякі менш важливі¹⁴. Буріння у вищевказаних районах становило дуже складну систему. Центральний басейн включав в себе Роп'янці, Перегінське, Космач, Слободу Рунгурську, Бандрову, Пашову, Стрільбиці, Устеріки Нижні, Росохач, Поляну, Долину та ін. Західний басейн охоплював Білобереги, Бібрку, Домініковиці, Грабовиці, Гарклову, Гумниська, Івонич, Ключани, Климківку, Кобилянку, Кобиляни, Корчин, Б'єч, Красну, Кросценку Нижню і Верхню, Кригу, Луки, Лібуше, Липинки, Мокру, Мрукову, Особниці, Погужин, Потік, Роги, Роп'янку, Рівне, Рудавці Риманівські, Сукову, Сяри, Старе Село, Шімбарки, Торошівці, Тур'яполе, Ванкову, Вуглівці, Великополе, Вінди, Вітрилову, Войтову, Волю Яворову, Вульце, Загір'я, Змінницю й ін. Найважливішими з місць із потужним виробництвом були: Ванкова, Потік, Кросценко Нижнє і Гарклова.

¹³ Складено за: Hopfinger M. *Przemysł naftowy w zarysie*. S. 11.

¹⁴ Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини... С. 115–116.

Отже, впродовж 1909–1921 рр. загалом пробурено понад 3 тис. свердловин щорічно у 85–110 населених пунктах 132–256 нафтовими компаніями і фірмами. У 1920 р. в Галичині діяло 1 798, у 1921 р. – 1 773 свердловини і копальні¹⁵.

У розробці нафтових родовищ велике значення мали іноземні інвестиції, зокрема капітали таких країн: Франція – 53 %; Галичина – 18 %; Швейцарія – 10 %; Австрія – 7 %; Англія – 4,4 %; Голландія – 4,3 %; решта країн – 3,3 %. Французький капітал з кожним роком мав дедалі більший зиск від галицької нафти.

Нафту переробляли на рафінеріях, найбільші у світі були в США: 480 рафінерій, які щоденно пропускали майже 220 тис. т нафти-сирцю. Найбільшою була рафінерія в Каліфорнії тресту «Standart Oil Company» (понад 2 тис. працівників), що переробляла щоденно 48 тис. т нафти¹⁶.

Галицькі рафінерії посідали скромне місце в нафтопереробній промисловості світу навіть за мірками Європи. Окрім кількох великих рафінерій, решта були малопродуктивними і мали технічно відстале виробництво. Загалом у Галичині діяло 64 рафінерії, зокрема у таких повітах: Дрогобич – 27; Новий Сонч – 11; Коломия – 7; Сянок – 6; Станиславів – 5; Горлице і Самбір – по 3; Стрий і Львів – по 1. До найбільших нафтопереробних заводів належали: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Dziedzice», «Dros», рафінерії в Яслі, Печеніжині і Гліннику Маріямпольським, «Nafta» (раніше – «Wiśniewski i Spółka») в Дрогобичі тощо.

Найбільшою з них була Державна рафінерія у Дрогобичі. На початках вона працювала тільки для вилучення з сирової нафти бензину, призначеного на паливо для залізничних локомотивів. Під час війни, коли виникла потреба додаткового виокремлення речовин, у завод почали поступово вкладати інвестиції, внаслідок чого його продуктивність зросла до переробки близько 250 тис. тонн на рік. Цей завод став на початку 1920-х років одним з найбільших у своєму роді на континенті.

Другою за потужністю стала рафінерія «Галичина» в Дрогобичі з річною потужністю переробки до 100 тис. т, обладнана за останнім словом тодішньої передової техніки. Інші великі рафінерії щорічно переробляли нафти-сирцю (тис. тонн)¹⁷: Тшебінія – 95; Дідичі – 70; Глінник Маріямпольський – 50–80; Ясло – 60; Дрос – 50; Став'ярські – 30; Устеріки – 30; Єдліче – 24; Печеніжин – 20; Лібуша – 15; «Нафта» – 10.

Більшість продукції нафтопереробних заводів, а також нафти-сирцю йшла на експорт. У Галичині в 1921 р. залишалося для внутрішнього використання: нафти – 85 904 т; мазуту – 34 515 т; бензину – 23 157 т; газоліну – 22 940 т. Водночас за кордон вивезено: 105 716 т нафти; 78 087 т газоліну; 61 667 т мазуту; 45 638 т бензину; 14 134 т парафіну і свічок; 7 425 т смоли. З цієї кількості експортованих товарів припадало на Австрію – 40 %, Німеччину – 23 %, Чехословаччину – 20 %,

¹⁵ Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. S. 147–149.

¹⁶ Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини... С. 121.

¹⁷ Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. S. 152–153.

балтійські країни – 16 %, інші країни – 1 %. Загалом за 1913–1921 рр. було експортовано 2,823 млн тонн нафтопродуктів¹⁸.

Відрадным було те, що Галичина (після Румунії) стала найбільшим видобувачем і переробником нафти в Європі. Саме з цих країв до країн Європи надходила найбільша кількість нафтопродуктів. Наприклад, найбільшими експортерами в Німеччину були США, Румунія та Галичина (рис. 6).

З Галичини у 1909–1911 рр. щорічно експортували 50–70 тис. т сирої нафти, 120–175 тис. т бензину, 1 250–1 430 тис. т керосину та 275–356 тис. т мазуту¹⁹. Водночас з Румунії експортували втричі менше керосину та вдвічі більше бензину.

Найбільші нафтоекспортери світу, тонн

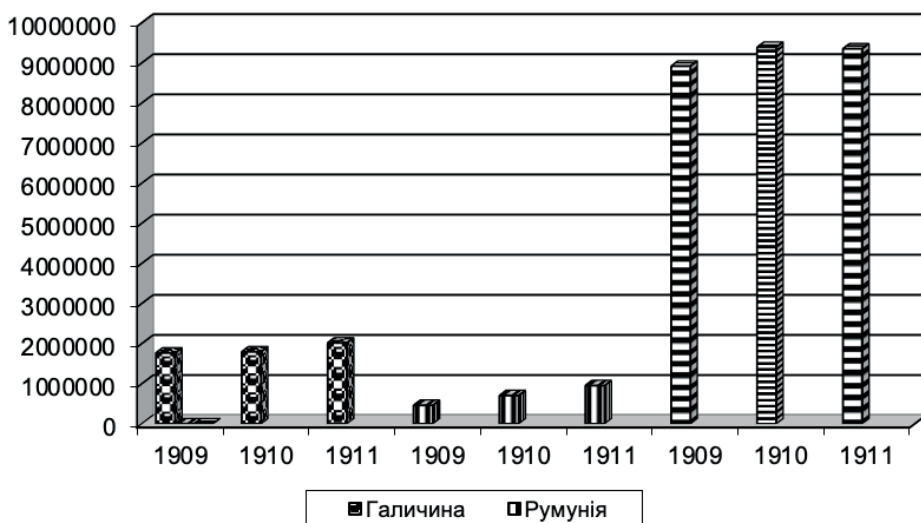

Рис. 6. Найбільші світові експортери нафтопродуктів

Підсумовуючи, зазначимо, що нафтова промисловість відігравала важливу роль в економіці Галичини, будучи поряд з лісовим і сільським господарством основною статтею доходів краю і населення. Цю галузь регулювали законодавча та виконавча гілки влади: у 1918–1921 рр. щодо неї було прийнято понад 20 законів і підзаконних актів.

До проголошення Західно-Української Народної Республіки (протягом 1885–1900 рр.) видобування нафти зросло з 8 до 326 тис. т, або у 40 разів. За перше десятиліття XX ст. ріст становив 800 % і досяг 1 761 тис. т. Від 1910 р. послабилася продуктивність свердловин у Бориславі. Тільки з 1916 р. знову намітилося зростання виробництва, що було викликано необхідністю забезпечення паливно-мастильними матеріалами військових операцій.

¹⁸ Pierwszy powszechny Spis Pzeczypospolitej Polskiej... S. 188–189; Hopfinger M. Przemysł naftowy w zarysie. S. 155–156.

¹⁹ Клапчук В. М. Корисні копалини Галичини... С. 122.

Після Першої світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському родовищі. Бориславське родовище захопила хвиля післявоєнного перерозподілу капіталу. Зокрема, ринок заповнив французький капітал (концерн «Діброва» та компанія «Societe Francaise de Petroles Premier»). У розробку нафтових родовищ інвестували Франція, Швейцарія, Австрія та ін. країни Європи. Під час активних воєнних дій 1915–1917 рр. більшість галицьких копалень перейшла до рук російського царату.

Галичина в часи Австро-Угорщини належала до провідних регіонів світу, маючи до 6 % світового видобування нафти. У 1918 р. частка Галичина знизилася до 1,6 %, у 1920 р. – до 1,3 %. Причиною були активна фаза Першої світової війни та девальвація валюти. Незважаючи на те, що кількість свердловин зросла на 30 %, видобування нафти скоротилося утричі (від 2 080 до 700 тис. т). Упродовж 1905–1920 рр. у Галичині видобули 17,69 млн т нафти.

ЗУНР отримала нафтову промисловість у занепаді та дезорганізації. Від 1919 р., коли Галичина була окупована польськими військами, розпочався перерозподіл власності за рахунок німецьких і австрійських підприємців. Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці дорозвідали перспективні родовища нафти в Уричі, Орові, Кропивнику, Биткові, Пасічній, Кросценьку, Гаркловій та ін. Переробку галицької нафти здійснювали на 64 рафінеріях, з яких найбільшими в Центрально-Східній Європі були «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Nafta» та ін.

Галичина часів ЗУНР і польської окупації стала найбільшим, після Румунії, видобувачем і переробником нафти в Європі. Понад третину продукції нафтопереробних заводів та нафти-сирцю експортували до Австрії (40 %), Німеччини (23 %) та Чехословаччини (20 %).

REFERENCES

Hopfinger, M. (1923). *Przemysł naftowy w zarysie*. Lviv: Nakładem Księgarni naukowej Polskie Tow. Pedagog. [in Polish].

Klapchuk, V. M. (2013). *Korysni kopalyny Halychyny: wydobywania ta pererobka*. Ivano-Frankivsk: Foliant [in Ukrainian].

Pierwszy powszechny Spis Peczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Tablice Państwowe (1927). Warsaw: Nakł. Głównego Urzędu Statystycznego [in Polish].

Przemysł naftowy w Polsce: zarys historii wraz z opisem techniki pracy w przemyśle naftowym uzupełniony przewodnikiem po pawilone naftowym P.W.K. (1929). Lviv: Nakładem Komitetu Budowy Pawilonu Naftowego P.W.K. przy Krajowym Towarzystwie Naftowem [in Polish].

Zyma, H. (1963, Veresen 12). *Nove zhyttia staroho promyslu. Nove zhyttia* [in Ukrainian].

Volodymyr KLAPCHUK*Doctor of Historical Sciences, Professor**Vasyl Stefanyk Precarpathian National University**Head of the Department of Hotel and Restaurant and Resort Business**ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1788-794X>**Researcher ID: D-4699-2019 (<https://www.researcherid.com/rid/D-4699-2019>)**e-mail: volodymyr_klapchuk@ukr.net***Mykhailo KLAPCHUK***PhD (Geographical Sciences)**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8835-7674>**e-mail: Klapchuk.m@gmail.com*

OIL INDUSTRY OF THE WESTERN UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC

The oil industry played an important role in the economy of Halychyna, being, along with forestry and agriculture, the main source of income for the region and the population. A significant role in this area was given to the legislative and executive branches of government. From 1918 to 1921, more than 20 laws and bylaws regarding the regulation of the oil industry were adopted.

Prior to the proclamation of the Western Ukrainian People's Republic, oil production increased from 8 to 326,000 tons, or 40 times during 1885–1900. During the first decade of the 20th century, growth was 800% and reached 1761 thousand tons. Since 1910, the productivity of wells in Boryslav had weakened. Only from 1916 production increased again, which was caused by the need to provide fuel and lubricants for military operations.

After World War I, oil production developed most strongly at the Bytkivske field. The Boryslav deposit was seized by a wave of post-war redistribution of capital. The market was flooded with French capital in the form of the «Dibrova» concern and the «Societe Francaise de Petroles Premier» company. France (53 %), Switzerland, Austria, and other European countries invested in the development of oil fields. During the active hostilities of 1915–1917, most of the Halychyna mines passed into the hands of the Russian tsar.

Halychyna during the Austro-Hungarian period was one of the leading regions of the world, having up to 6 % of world oil production. By 1918, the share of Halychyna had dropped to 1.6 %, and by 1920 to 1.3 %. The reason was the active phase of World War I and the devaluation of the currency. Even though the number of wells increased by 30 %, oil production decreased three times (from 2080 to 700 thousand tons). During 1905–1920, 17.69 million tons of oil were extracted in Halychyna.

Western Ukrainian People's Republic got the oil industry in decline and disorganization. From 1919, when Halychyna was occupied by Polish troops, the redistribution of property at the expense of German and Austrian businessmen began. Due to the high cost of deep drilling, oil producers explored promising oil fields in Urych, Oriv, Kropyvnyk, Bytkiv, Pasichna, Krościenko, Garklova, and others.

Halychyna oil was processed at 64 refineries, the largest of which were in Central and Eastern Europe: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Nafta» and others.

Halychyna during the Western Ukrainian People's Republic and the Polish occupation was the largest, after Romania, an oil producer and refiner in Europe. More than a third of the products of oil refineries and crude oil were exported to Austria (40 %), Germany (23 %), and Czechoslovakia (20 %).

Keywords: oil, Halychyna, Western Ukrainian People's Republic.